Székesfehérvár, 1911. XVIII. évfolyam, 80. szám. Csütörtök julius 6.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak: 1 évre 16 kor., 1/2 évre 8 kor., 1/4 évre 4 kor. Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő: BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este. Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1. Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Társadalmi kötelességek a gyermekvédelem terén.

Irta: Dr. ANGYAL PÁL egyetemi tanár.

Minden ember egy évezredes fejlődés befejezője, de egyuttal egy évezredes fejlődés megállapitója. Mély és megfontolást érdemlő gondolat rejlik a nagy francia filozófusnak: Tardenak e szavaiban, mely az egyesek összességére, a nemzetre, sőt az egész emberiségre is átvihető. Egyéni, nemzeti s általános emberiségi boldogulásunk sorsa ugyanis végső eredményében az emberek átlagos vallás-erkölcsi állapotával és jóravalóságával függ össze. Minél mélyebb barázdákat szánt lelkünkben az erkölcsi törvény s minél öntudatosabban érezzük át egyéni és társadalmi kötelességeinket, annál szélesebb perspektivái nyilnak meg a békés, nyugodt és mind nagyobb boldogságot biztositó földi életnek.

Az egyesek lelkében kisebb-nagyobb mérvben kifejlődött erkölcsi erő és szociális érzék azonban nem merőben egyéni termék. Hatással van annak a kialakulására az átörökléssel közvetitett faji jelleg, a hagyományok, a korszellem, de talán legerősebben az a környezet, melyben az ember él s amely különösen a fogékony gyermeklélekre a maga fényét, illetve árnyékát reávetitette, azon maradandó s egy egész életre iránytadó nyomokat hagy vissza. A gyermek részint magával hozza, részint elsajátítja az évezredes fejlődés jó és rossz eredményeit s ezeket felnőtt korában ismét tovább adja. Ma csak felszivja szervezetébe a környezet miazmáit, de holnap ugyanazokat tán veszedelmesebb alakban tovább terjeszti. Vajjon nem kell-e e ragálynak gátat vetni? Nem kell-e ugy a magunk, mint a jövő társadalmainak érdekét szem előtt tartva odatörekednünk, hogy az antiszociális irányba fejlődő egyéneket akkor, amikor még hajlithatók, tehát a gyermekkorban jó utra tereljük s a társadalom hasznos tagjaivá képezzük? Valóban nemcsak emberbaráti cselekedetet teljesit az, ki az erkölcsi romlás veszélyének kitett gyermek megmentésén fáradozik, hanem saját érdekét szolgáló egyéni, sőt nemzeti, illetve általános emberi kötelességet.

A gyermekvédelmi intézmények mint a nemzeti erőt fentartó és erősitő eszközök foghatók fel, következésképp az államnak is elsőrendü feladatai közé tartozik, hogy e téren minden tőle telhetőt megtegyen. Az állami tevékenység azonban csak meghatározott keretek között mozoghat. Ott, ahol az elhagyott gyermekek életének megmentése forog szóban, azaz ahol az árva vagy szülői szeretetteljes gondozást nélkülöző kisdedek egészségének megóvása és testi nevelése igényel beavatkozást, ott az állam a maga intézeteivel és közegeivel társadalmi közremunkálás nélkül is eleget tehet e feladatnak. Az ily köz-ellátásra szoruló gyermekek ma már legnagyobbrészt az állami gyermekmenhelyben vannak elhelyezve, hol a vonatkozó tevékenységet elvégzik az igazgató, a másodorvos, gondnok stb. E körben alig is tartozik más a gyermekvédelmi tevékenységhez, mint a beteg gyermek gyógykezelése, a betegség megelőzése, valamint a lakás, élelmezés és ruházat körüli szükségleteknek az egészségügyi szabályok szerint való kielégitése.

Az állami gyermekmenhelyek falain belül azonban csupán a beteg, gyenge fejlettségü, különösebb ápolást és orvosi gondozást igénylő gyermekek tartatnak, — a többiek az 1901. évi VIII. és XXI. t. cikk vonatkozó rendelkezései értelmében az intézeten kivül: nevelőszülőknél, gondviselőknél, első sorban gazdáknál és iparosoknál helyeztetnek el. A gyermekvédelem e szakánál már mulhatatlanul szükséges a társadalom részvétele. Itt ugyanis a testi egészség megóvása mellett az élet számára való felnevelés kérdése is előtérbe nyomul. A nevelőszülők megválogatása, azoknak ellenőrzése és irányitása, a gyermek erkölcsi egyéniségének kialakitása körüli felügyelet stb egyfelől nem mellőzhetők, másfelől oly odaadással, szeretettel és buzgalommal áthatott individuális munkálkodást igényelnek, aminő a sablónokhoz szokott tisztviselőktől nem várható, amelynek elvégzésére viszont az ügybuzgó magánegyén annál alkalmasabb. Az ilyetén kihelyezett gyermekek tehát patronusokra, illetve patronesszekre szorulnak, kik védencüket időnként felkeresik és sorsuk további kialakulására befolyást gyakorolnak. Ez idő szerint az u. n. telepbizottságok tagjai látják el e munkát.

Van azonban a gyermekvédelemnek az eddigi emlitetteknél egy még fontosabb ágazata is: a züllött, illetve az erkölcsi romlás veszélyének kitett gyermekek és fiatalkoruak megmentése. E mentési munkálatnak vezérlő gondolata, hogy bizonyos koréven alul a jellem még nem alakult ki

Szabó, a doktor.

— *A „Fejérmegyei Napló" tárcája.* —

Nem igen tagadom, de hát minek is tagadnám azt a közismert dolgot, hogy mikor én ebben a mi gyönyörü kis pletykafészkünkben letelepedtem, akárhogy olvastam is, egy Istenem és egy nadrágom volt.

A nadrág katonáéktól maradt. Kék volt a posztója, szép vékony piros zsinór huzódott végig az oldalán.

Ebben a nadrágban voltam kénytelen büszkélkedni és imponálni jó pár hónapig, miért is a nép a maga, egyszerü nyelvén katonadoktornak nevezett el.

Nem mondhatnám, hogy ez az elnevezés valami nemes érzéseket keltett volna fel bennem, jó pár zsiros fejet megmostam érte, de kiirtani azt ép ugy nem sikerült, mint ahogy az ocsut nem lehet a csépelt buzaszalmából szálankint kiszedegetni.

Egy vasárnap délután a kuglizónak átalakitott bikaistállóban a „kriegsparti" elnevezésü, szellemes és érdekfeszitő társasjátékot játszottuk, füszerezvén azt az egymás dobására kötött fogadásokkal.

— Ütök ötöt egy hatosért — ajánlottam.

— Tartom — hirdeti ki a jegyző.

De alig hogy kimondja, az utca felőli kapun kopog valaki.

— Bujj be — üvöltik vagy hárman.

A kapu szépen, méltóságteljesen megcsikordul (biztosan az én hatosomat siratta) s belép egy jóképü öreg paraszt.

Illedelmesen megáll az ajtóban, leveszi az ünneplő kalapot, körülnéz és megszólal:

— Szerencsés jó napot kivánok a tekintetes uraknak!

— Aggyon Isten! — fogadja a jegyző — mi jót hozott kend, öreg?

Az öreg két lépést előbbre jön, nagyot nyel, de azért kimondja:

— Elgyüttem vóna a tekintetes katonadoktor urér, mivelhogy a másik doktor. . . .

Mérgemben ugy dobtam el a golyót, hogy mind a két állitgató gyerek leesett a négy lábáról.

A kompánia csendesen röhögött a markába.

— Hát ilyenkor tud kend is jönni?

— Mán kérem alássan, tekintetes ur, nem tudunk parancsolni a fenséges Atya-uristennek, hogy ne épen most kügve a bajt a kis unokámra, hát csak muszáj vót ebben a drága dologidőben behajtott pár lovat ma is befogni, pedig ugy is meglehet olvasni az oldalbordagerincit mindegyiknek.

A jegyző nem birta tovább. Bevágta magát egy székbe, ugy nevetett hangosan.

— Hát csak várjon kint, öreg, majd jövök mindjárt.

Csöndesen kikotródott. Én meg miután kifizettem a „pinka pénzt", bevágtam magam után az ajtót.

Odakünn az öreg már csatolta vissza az istrángot.

— Hová való kend?

— Csak ide Pogába vinném a tekintetes urat.

Fölmásztam a szekérre s leültem a gyékényből font, rongypokróccal betakart ülésre.

— No hát gyerünk.

Az öreg kivette szájából a pipát, zsebre vágta, megigazitotta fején a kalapot, a markába köpött, egyet rántott a lovak száján, gyűt mondott és megindultunk.

Tikkasztó meleg volt. A forró levegő, mintha ólomból volna, ugy nehezedett rám.

Hogy el ne bóbiskoljak, oda szóltam az öregnek:

— Sántit a rudas.

— Sántit.

Sövegjártó János

Hazai és Rumburgi vászon áruháza. Szfehérvár, Barátok épülete, AZELŐTT: Ö — HANEL ANTALNÉ.

Agy és asztalnemüek, Franczia batiszt, Angol Zephyr, Szines és fehér ruha vásznak a legolcsóbb szabott árakon. Ugyanitt tanuló és mindenes fiu felvétetik.

Mai lapunk 4 oldal.

00000383

egészen, s hogy megfelelő rendszabályok mellett és ha szükséges a környezet megváltoztatásával a talán már a bün utjára tévedt fiatalkoru erkölcsileg átalakitható. Ma már ugyanis kétséget sem szenved, hogy a gyermekek erkölcsi romlottságának, illetőleg a fiatalkorunak kriminalitásának oka csak igen ritka esetben rejlik magában a gyermeki lélekben. Legtöbbször a rossz környezet idézi elő a züllést s váltja ki a bünt, mely akárcsak a posványnak hinárja reátapad a jobb sorsa érdemes fiatal lélekre, hogy elmeritse az erkölcstelenségnek, romlottságnak és bünnek fertőjében. Az ily gyermek, ha nem nyujtunk neki segitő kezet, végkép lesüllyed a társadalom páriái közé s rövid idő mulva állandó ellensége lesz a jogrendnek és közbékének.

A legutolsó időkig csak az esetben jutott egy-egy fiatalkoru hatósági kezelés alá, ha büntetendő cselekményt követett el, melynek következményeként rendszerint fogházba lett utalva, javitó intézetbe alig került 10%. És a fogház tán elérte célját? Éppen nem, mert ott kellő elkülönités hijján a talán még romlatlan gyermek együvé került a kitanult gonosztevőkkel s mivel a különböző erkölcsi állapotok kiegyenlitődési folyamatában nem a rossz tanul a jótól, hanem megforditva: nagyon természetes, hogy a fogház ajtajának kinyilta után most már többnyire megfontoltan egyenesen a bün utjára lépett. Ma is szinigazság az, mit Arany János az „Első lopás"-ban mond, hogy a fogházban a „lopást, rablást tanitják, tanulják s fiatalembernek, ki odatéved, arcáról letörlik a piros szemérmet." Ugyanezt a gondolatot fejezi ki Liszt berlini professzornak szellemes mondása is: „Ha futni engedjük a büntettes fiatalkorut, talán még megmenthető, de ha fogházba küldjük, biztosan elzüllik." És e hibákat még az a körülmény is tetézi, hogy a bünösség területére még nem tévedt, de erkölcsileg romlott gyermeket mindaddig meghagytuk abban a romlott légkörben, melyben élt, viszont a fogházból vagy javitóintézetből szabadult fiatalkorut minden segitség és támasz nélkül bocsátottuk szélnek, azaz vissza abba a környezetbe, melynek árnyéka röviddel ezelőtt lelkét befeketitette. S mi lett az eredmény? Egyfelől a fiatalkoru, másfelől a felnőtt közveszélyes büntettesek számának állandó emelkedése.

E veszélyes áradat ellen mindenesetre felveendő a küzdelem, mert különben csak hamar mind nagyobb veszélybe sodorja életünket. S vajjon ki és hol kezdje a munkát? Nézetünk szerint az állam és társadalom együttes, vállvetett munkájától várható e részben csak siker. Az állam vonja meg a kereteket, amelybe azután vigyen be a társadalom tartalmat, erőt és lelket. Pár év óta ezen az uton haladunk. A büntetőjog immár nem büntetéssel, hanem a nevelés jellegét magán hordó individuális kezeléssel törekszik a gyermeki lélekből az iszapot kimosni. Dorgálás, szigoru felügyelet mellett szabadlábonhagyás, intézeti nevelés: mindmegannyi modern intézményei az e részben 1910. évi január hó 1-én életbe lépett büntető novellának.

De ezek az intézmények egymagukban nem igérnek sikert. Ha valahol, ugy itt van legnagyobb szükség a társadalom közvetlen közreműködésére. Mert vajjon ki kutassa fel a kitett gyermeket, ki tárja fel a biróság előtt a maga valóságában azt a környezetet, melynek a büntető cselekményt elkövetett gyermek áldozatul esett? Ki vezesse a többnyire csak megtévedt gyermeket a tisztesség utjára? Ki vegye gondjaiba a szigoru nevelőintézetből kiszabadult s a nyüzsgő élet csábításainak oly könnyen engedő ifjut? A bürokratizmushoz szokott tisztviselőtől e tekintetben ismét nem sokat várhatunk. E tevékenységre külön rátermettség, önzetlen lelkesedés és első sorban a szeretet képesit. A társadalom szivének kell megdobbannia annak a sok szerencsétlen gyermeknek láttára s kell, hogy e dobbanást minél többen megérezzék s ennek hatása alatt minél többen vegyenek részt e nemzet mentő és erősitő munkában.

Az égő szeretet jelszavával induljunk utnak s ha az ut szélén züllött gyermekre találunk, tanitsuk meg imádkozni, dolgozni és becsületesen élni s én azt hiszem, ha minél többen igy gondolkozunk és igy érezünk, a mainál tökéletesebb és jobb társadalmat fogunk kiépithetni!

UJDONSÁGOK.

— **Egyházmegyei hirek.** Jády László újmisést Bodajkra, Huthágel Ferenc csepeli káplánt Érdre, Kaszt Péter érdi káplánt Csepelre küldötte a megyéspüspök.

— **Felfüggesztett városi hivatalnok.** Dr. Saára Gyula polgármester Krammer Győző rendőrségi iktatót és kiadót állásától felfüggesztette s helyét ideiglenesen Liszt Ferenc rendőrbiztossal töltötte be. A felfüggesztésre egy nagyobb szabálytalanság adott okot. Hogy Krammer Győző ezen szabálytalanságot rosszhiszemüleg követte-e el, azt majd a már folyamatban levő vizsgálat fogja megállapitani.

— **Áthelyezés.** Zwideli János balassagyarmati adóhivatali főtiszt a helybeli kir. adóhivatalhoz helyeztetett át.

— **Lemondott körjegyző.** Kovács Béla isztiméri körjegyző ezen állásáról lemondott. Helyébe a móri főszolgabiró Halmos Ágoston gánti körjegyző, ennek helyébe Germán Imre csákvári adóügyi jegyzőt s ennek helyébe Kovács Béla volt isztiméri körjegyzőt küldötte ideiglenesen.

— **Hegedüs Sándor** városi m. kir. állatorvos állását elfoglalta, lakása: Vásár-tér 9. sz. a. van.

— **A Jézus szive templomára** ujabban adakozni szivesek voltak:

Özv. Almássy Józsefné	100 k.
Balog Teréz	40 „
P.	22 „
Engelhardt Ferenc Veszprém	20 „
Szebehelyi nővérek	15 „
Egy hivő (Bpest)	10 „
Raáb József	10 „
Báró Jenőné	5 „
Varga nővérek	4 „
Tóth Ferencné	2 „
Teleki Sándorné	2 „

— **Rexa Dezső folyóirata.** Fejérvármegye nagynevűségű s kitünő tollu levéltárnoka most küldötte szét uj folyóiratának második füzetét. A „Közlemények Dunántul történetéhez" annyi érdekes és értékes cikkel kedveskedik olvasóinak, annyira ideális célokat szolgál, hogy a legszivesebben ajánljuk olvasását, megrendelését a nagy

---

Miért sántit?

— Mer a fene ette vóna meg az ónodi kovácsot — tört ki belőle a keserüség — fére patkóta.

Jónak látt m ezt a kérdést nem igen bolygatni, hanem megkérdeztem:

— Hát ki beteg?

— A kisebbik unokám, a Julcsa.

— Mi baja?

— Azért visszük a tekintetes urat, hogy mongya meg.

— Mérges az öreg — gondoltam magamban, azért a közbeeső korcsma előtt megkérdeztem:

— Inna-e vagy egy portiót?

— Innék.

Megálltunk. Hozattam egy szüknyaku egyest az öregnek.

Megfogta három ujjával, megemelte egy kicsit:

— Isten éltesse a tekintetes urat! — és gyakorlott ügyességgel lekortyogtatta a pálinkát.

— Aztán kétfelé törülte a bajuszát, egyetkettőt reszelt a torkával, megtömte a pipát, kivett egy szál „masinát" a lajbi zsebből, végighuzta a csizmaszáron, megvárta, mig a kén elégrajta, aztán rágyujtott; megnyomkodta a nagy ujjaival a dohányt, rajta hagyta az izzó gyufát, rácsapta a kupakot és — tovább poroszkáltunk.

Ezzel meg volt törve a jég.

— Mióta beteg a kis lány?

— Őszi szántás óta huzi mán.

— Látta a Szabó orvos.

— Ki az?

Csodálkozva nézett rám.

— Né, hát nem ismeri a tekintetes ur?

— Nem én.

— Pedig egy faluban laknak.

Kezdtem sejteni valamit.

— Az a vén kuru ... — de nem mertem kimondani.

— Az a. A Szabó doktor.

— Hát az mit mondott?

— Először azt mondta, hogy rontás van a lányon; szenet ótatott, de nem sokat használt, hát elmentünk mégegyszer; akkor meg azt mondta, hogy a kődökpip csömör bántja, oszt' rendelte, hogy bodzafát hajtsunk: Ugy mondta, hogy egy péntek écaka menjünk ki a kertbe, oszt' ott egy fiatal bodzaágat hajtsunk le a földre, járjuk körül háromszor, oszt' mindig csak mondogassuk, hogy bodzafa, bodzafa, gyógyitsd meg a leányt, osztán eresszük föl a bodzaágat, a fődbe vót ágbul vágjunk le egy ujjnyit, azt főzzük meg három liter tejben, oszt' ugy adogassuk a Julcsának, majd meggyógyul. Meg is tettük, mer a feleségem a lelkit is odaadná az unokájáér, jobb is lett egy szémernyit, de oszt' megint csak ugy lett, ahogy vót, szegény lelkem kis pára nagyon odá ván mán. Osztán vótunk, megkövetem a zsidó doktorér, de az meg csak olyan kis ujjomnyi üvegbe adott orvosságot, no, nem is használt neki. Mongya ma virradóra a feleségem — menjen be mán kend a katonadoktorér, hátha abba több ész szorult — hát oszt' igy csak elgyüttem vóna, nagyon megkérem a tekintetes urat, segitsen a kis unokánom, majd megláti, megszolgálom.

— Megérkeztünk. A szobában, mely tele volt vénasszonynyal, óriási dunnák alatt feküdt egy lázas, pihegő kis jószág. Megnéztem. Aztán — meg kellett mondanom, hogy itt már nincs segitség. Az öreg levette a kalapját és csak annyit mondott: Dicsértessék a Jézus Krisztus.

Gyalog akartam hazamenni. Alkonyodni kezdett. A fél uton járhattam, mikor a nap a nyéki hegy mögé lépett féllábával; lassan huzta magára felhőfátyolát, de még azon keresztül is izzó vörösen égett ragyogó képe. Két oldalt az uton jegenyék álltak mint óriás katonák és árnyékuk messze benyult a zizegő rozs és buzatáblák közé. Majd lecsuszott a nap óriás sülyesztőjén, de emlékül ott hagyta a hegy fölött lilásvörös fénykoronáját. Eltünésével jelt adott a millió tücsöknek, hogy kezdhetik már esti imádságukat, nemsokára meg az ónodi toronyban nyolc órát kezdtek harangozni.

Nem messze voltam a falutól, mikor egy keresztuton egy embert látok közeledni. Megálltam. Az ember lassan jött és ahogy közeledett, kivettem, hogy mezitláb van, vállán háló, a hálónyélen egy pár csizma. Ahogy mellém ért, megismertem. Szabó volt, az orvos.

Csak ugy a magam felderitésére mondtam:

— Jó estét adjon Isten, kollega ur.

— Ágyjon Isten; né mán a tekintetes ur, honnan ilyen késön?

— Itt voltam Pogában.

— Tán valami betegnél?

— Annál. A kis Tóth János unokája nagyon rosszul van.

— Az a. Járt a nálam is. Ugy vélem, kődökpip csömör bánti mondtam nékik, hogy hajtsanak bodzát, de hát ahogy hallom, nem igen eszik az uj kenyéret.

— Magam is ugy gondolom. Hát János bácsi, van-e sok beteg?

— Vót, vót, tekintetes ur, de mióta magam

00000384

közönségnek. A mostani szám közleményei között vannak: „Török hadak magyar földön“ *Aggházy* Kamill honvéd főhadnagytól; Bűbájosok és boszorkányok“ *Alapi*Gyula dr.-tól; „Tarcsa fürdői javallat a XVII. századból,“ *Kárffy* Ödön dr.-tól; „Napoleon insurgens szökevényei,“ *ad*-tól; „A székesfehérvári felsővárosi templom felirata —*rő*-től; stb.

Különösen nagyobb családaink, társaskőreink és tanintézeteink nagyon jólteszik, ha a széleslátókörrel szerkesztett folyóiratot könyvtáraik számára megrendelik.

— **A vármegyéről.** A vármegyei közigazgatási bizottság rendes havi ülését f. hó 11-én d. e. 11 órakor tartja a vármegyeház kisterében. Ülés után börtönvizsgáló bizottság, börtönvizsgálatot tart.

— **Hivatalvizsgálat.** Gróf Széchenyi Viktor főispán titkára kiséretében meglepte a sárbogárdi járás községeit és váratlanul hivatalvizsgálatot tart.

— **Vizvezeték.** A vizvezetéki bizottság 10-én d. e. 10 órakor ülésezik.

— **Utlevél.** Gróf Hadik János ny. államtitkár seregélyesi földbirtokos egész világraszóló utlevelet kért a vármegye alispáni hivatalától.

— **Értekezlet a kolera elleni védekezés ügyében.** Ismét fenyeget bennünket az a rettenetes betegség, mely a mult évi nyár végén pusztított hazánkban s különösen a Duna partján levő községben ütötte fel fejét. Fellépése most még sokkal veszedelmesebb, mint tavaly volt, mert akkor a nyár végén lépett fel s a hamarosan bekövetkezett hideg időjárás elnyomta; most azonban a nyár elején kezdte meg dühöngését s így félő, hogy a meleg nyárban nagyobb mértékben el fog terjedni. Bizzunk azonban az óvatos rendőrorvosi hatóságban, mely tavaly is a legmesszebbmenő óvintézkedésekkel elejét vette annak, hogy a kolera megyénkben és városunkban nagyobb pusztítást vigyen véghez. Tudvalevő, hogy Olaszország egyes részeiben koleraesetek fordultak elő, ennélfogva a belügyminiszter elrendelte, hogy az orvosi vizsgálatot és felügyeletet a rendőrhatóság minden Olaszországból érkező utasra terjessze ki. A rendőrkapitányság mint I-ső foku egészségügyi hatóság, a tisztifőorvos és a kerületi orvosok részvételével tegnap délelőtt értekezletet tartott, melyen elhatározták, hogy a Velenczéből és Olaszországból jövő utasokat hatósági orvosokkal ellenőrizteti, e végből a rendőrorvosok a vasuti állomáson hetenként felváltva teljesitenek szolgálatot s az Olaszországból és Paks felől érkező utasokat megvizsgálják. Elhatározták, hogy a piacot és élelmiszerkereskedőket szigorúan ellenőrzik s javaslatot tesznek a polgármesternél, hogy az utcák tisztitása ne a nappali, hanem a kora reggeli órákban történjék s a csatornák kitisztittassanak.

— **Szerződtetés.** Szalkai Lajos szinidirektor mint értesülünk, Inke Rezsőt szerződtette le a téli szezonra a társulattól megvált Iványi Jenő helyett. Inke Rezső már ismerős közönségünk előtt, mert annak idején sok jó alakitast láttunk tőle s igy szivesen látjuk őt viszont most is.

— **A javitóintézet műhelyéből.** Ma reggel óta valóságos csoportosulás van a városháztéri Deutsch Manó és fia cég egyik kirakata előtt. E helyen a helybeli kir. javitóintézet műhelyében készült szobormunkák vannak kiállitva s az arra járók nem győznek eléggé csodálkozni, hogy azok az egyszerű javitandó gyermekek milyen művészies szobrokat készitenek azon a helyen, ahova büntetésből kerültek. Természetesen ez az eredmény nagyszerű bizonyitéka annak, hogy a helybeli javitóintézetben mekkora gondot fordítanak az odakerült fiúk ipari kiképzésére. Mint tudjuk, ezt a szép eredményt dr. Kardos Jenő mérnök vezetése alatt érték el a növendékek.

— **Egy puszta átcsatolása.** Illetékes körökben tervbevették, hogy Szerecseny-pusztát Gárdonytól Seregélyeshez csatolják. Ezügyben már a miniszterhez is felirtak s a miniszter mielőtt végleg döntene ma egy leiratban néhány kérdést intézett a vármegyéhez.

— **A felsővárosi templom felirata.** Rexa Dezső jeles folyóiratában, „Közlemények a Dunántul történetéhez“ olvassuk az alábbi érdekes kis közleményt: Károly János nagyprépost, Fejérvármegye nagyérdemü monographusa közli velünk, hogy gyermekkorából emlékezik, milyen felirás volt olvasható a Székesfejérvár-felsővárosi róm. kath. templom oromzatán, amelyről az eső idővel lekoptatta az irást, melyet a tatarozó-meszelés teljesen eltüntetett.

A felirás szövege szóról-szóra a következő volt:

SZENT SEBESTYÉN VÉRTANU LELKES VÉDELMÉT
IGY HÁLÁLJÁK FEJÉRVÁR BUZGÓ HIVEI.

A felirás betüi chronostikonban valószinüleg az alapitás esztendejét — ami 1778-ban volt — adták.

A szent Sebestyén és Flóriánnak szentelt templom kegyura Székesfejérvár sz. kir. város; — valóban szép volna, ha a régi feliratot alkalmas formában ujból elhelyeznék a templom homlokzatán.

— **Iparosok III. oszt. kereseti adója** ügyében az ipartestület elöljárósága a következőkre figyelmezteti a testület tagjait: A magy. kir. pénzügyminiszter 1898. évi 76785 számu körrendelete szerint a közönséges napszámot meg nem haladó hetibér mellett alkalmazottaknak I. oszt. ker. adóval való megadóztatása a nevezett körrendeletben kifejtett szociálpolitikai, munkásvédelmi és iparfejlesztési célzattal össze nem egyeztethető, ennélfogva ezen munkások megadóztatása mellőzendő. Amely iparos tehát ennek dacára, közönséges napszámot meg nem haladó hetibér mellett alkalmazott munkása után I. oszt. kereseti adóval is megrovatott, jogosan és eredményesen élhet fellebbezéssel.

— **Szivszélhüdés.** Józsa Jánosné Selyemlyem-utca 3. sz. alatti lakos bejelentette a rendőrségen, hogy Tóth György 68 éves lakástalan elzüllött napszámost folyó hó 4-én este 7 órakor a Rácz-utca mögötti réteken egy szénaboglya tövében halva találta. Sulyok János rendőrbiztos Molnár József dr. rendőrorvos a helyszinén megjelentek és Tóth Györgyöt egy boglya tövében hanyatt fekve, élettelenül találták. A hullán külerőszak nyomai nem látszottak, igy büneset nem forog fenn. Az orvosi vizsgálat megállapitotta, hogy a halál oka szivszélhüdés.

— **Nyaralók névsora.** A mai naptól kezdve közöljük, hogy városunk és vármegyénk területéről ki hova megy nyaralni, vagy nagyobb utazást tenni.

Ifj. Lukát: Lajosné és gyermekei: Vigand. Kohn Adolf kereskedő és neje: Ems. Dr. Szabady József ügyvéd és fia: Norderney. Ságy Lajos rendőrfőkapitány és családja: Siófok. Kornhaber Adolf vezérőrnagy és neje: Inichen. Köhler Józsefné és gyermekei: Balatonalmádi. Deutsch Gyuláné: Tarcsa. Római Béla csendőrőrnagy: Marienbad. Kunos Gyula felsőkereskedelmi iskolai tanár és családja, özv. Hartl Józsefné: Balatonszárszó. Reiszer Ottó főgimnáziumi tanár: Reichenhall. Dr. Mészöly József kórházi főorvos és családja: Cirkvenica. Számmer Mária és Kolb Emilia elemi iskolai tanitónők: Szováta. Tóth Aladár és családja: Balatonaliga. Dr. Réthy József honvédfőtorzsorvos és neje: Inichen. Lányi Jenő az O. M. B. helyettes főnöke: Lőcse. Pálmai János D. V. felügyelő és neje: Jugendorf. Csatho Ferenc csendőrezredes és neje: Balatonvidék. Say Ferenc épitész és neje: Siófok. Dr. Keller Károly és dr. Tóth István kir. törvényszéki jegyzők: Tátrafüred. Lipcsey Lajos árvaszéki ülnök: Tiszafüred. Schlesinger Sándor bérlő és családja: Karlsbad. Gerő Jakabné és gyermekei: St. Ruprecht. Kornis Boldizsár tb. főszolgabiró: Baracs. Vértes József felsőkereskedelmi iskolai tanár: Svéd- és Norvégország. Csapó Samu máv. mérnök és családja: Balatonfüred. Dr. Angeli Ödön ügyvéd és Sólyom Károly pénzintézeti tisztviselő: Tátravidék. Tarján Ernő kulturmérnök és neje: Tihany. Nyéki Németh Imre belügyminiszteri titkár és családja: Balatonföldvár. Bölcskey Ödön főgimnáziumi tanár: Róma. Kesserü Ferenc honvédszázados és neje: Balatonalmádi. Id. Almássy János városi kamarás és neje: Feketehegy. Györgyi János hitoktató: Kevermes. Lambrecht Ferenc pénzintézeti tisztviselő: Héviz. Szatmári Jenő pénzintézeti tisztviselő: Balatonfüred. Györke Margit dr. felsőleányiskolai tanárnő: Sárkány. Hang Mária felsőleányiskolai tanárnő: Kalocsa. Manger Irén felsőleányiskolai tanárnő: Nagymaros. Kuthy József főigazgató és családja: Balatonaliga. Ferschich János martonvásári plebános: Ika. Kelemen Béláné főreáliskolai igazgató neje: Parád. Hrabovszky Aurél kir. ügyész és családja: Kótaj. Dr. Platz Bonifác ny. főigazgató: Lassmitzhöhe. Kapitány Lajos tanító: Tata. Rónay László tanító: Jászberény. Nedeczky Alojzia magánzónő: Margitsziget. Krenc Ignác és Szuborics Jenő apátkanonokok és Kovács János a Szent Imre kollegium praefectusa: Veldes.

— **Csőd.** A székesfehérvári kir. törvényszék Papp László helybeli, Szönyény-Marich-utcai vaskereskedő ellen elrendelte a csődöt. Csődbiztos Sohár Béla kir. törvényszéki biró. Tömeggondnok dr. Borchert Jenő, helyettese dr. Bartha János.

Dr. Kneifel Ferenc székesfehérvári ügyvéd irodáját iskola-utca 8. sz. alá helyezte át.

— **Szünetel minden.** A lehető legteljesebb mértékben, egészen nyakig benne vagyunk az uborkaszezonban. Itt a mi hires őskoronázó városunkban a legszemfülesebb riporter sem képes egy jóra való hirt felhajtani, sőt még a hirlapi kacsák is oly gyéren röpködnek a levegőben, hogy ritkaság számba megy egy-egy kacsa lepuffantása is. Aki csak teheti nyaralni megy, a nagy urak, hivatalfőnökök, hivatalnokok, kereskedők stb. felkeresik a legárnyékosabb fürdő és üdülő helyeket, sőt még Csányi Pista, a cigányprimás is itt hagyta ezt a porfészket. Csak a riporternek nehéz ilyenkor a dolga. Egyik szép bajuszu riporterünk (a bajusza azonban egyelőre még csak nagyitó üveggel látható) ma reggel már korán a nyaka közé vette várost, hogy délre már telve legyen hirekkel. Délben azután fáradtan be is állitott a szerkesztőségbe s nagy szomorusággal jelentette, hogy nem tud irni, mert nincs mit irni. Azután elkezdte sorra panaszolni, hogy az egész városházán, megyeházán, csendőrségen szolgabiróságon stb. stb. lehetetlen volt egy szenzicseket (értsd: szenzációt) kaparintani. Azután lehorgasztotta imponáló orrát s gondolkozni kezdett. Egyszerre felugrott és sugárzó arccal jelentette, hogy van még egy re-

---

is ilyen göthös vagyok a, azt mongyák, hogyha mán magát se tudi meggyógyitani, hogyan tunna akkor mást?

Nem is tudtam, hogy beteg. Hát mivel gyógyitja magát. Hajtott-e bodzát magának is?

— Nem tróbátam. A multkor, hogy Miskócon jártam, elmentem a doktorhoz, ugy vettem ki a beszédjibül, hogy rúlam is szedik le mán a patkót.

Köhintett. Messze a Bükk mögött a diósgyőri vashámor vörös visszfénye tündöklött halványan az égen. Olyan volt mintha óriás kezek hajnalt gondolva tolták volna vissza a napot.

Körülöttünk a homály lassankint átölelt mindent. Fa, mező egybefolyt, csak a csillagok hunyorogtak vidáman az égen. A faluban a kutyák felelgettek egymásnak.

Szabó János csöndesen, szótlanul lépegetett mellettem. Néha-néha köhintett egyet-kettőt. A faluban aztán nyugodalmas jójcakát kivánt és mint két jó barát, elváltunk.

Egy hónap mulvá hallom, hogy Szabó János meghalt. Egy nap a háza előtt vitt el utam. Állt előtte vagy hat szekér. Ahogy nézelődtem, látom az én kis pogai betegem nagyanyját. A szekérben meg ott fekszik az ura. Megszólitottam az asszonyt:

— Hát maguk mit keresnek itt?

Látszott rajta, hogy szégyenkezik.

— Beteg az uram, hát ide hoztam.

— De hát az öreg Szabó meghalt.

— Meg a. De ráhagyta a feleségére a tudományát.

Sándor Ernő.

00000385

ménye: a törvényszék. Azután sietve ment az igazságügyi palotába s utközben merész fantáziájával kieszelte, hogy mit fog ő majd a mai tárgyalásokból csinálni. Rohant a főtárgyalási teremhez, de bemenni nem tudott, mert az ajtó zárva volt. Ah! Bizonyára zárt tárgyalás. Nagy eset, nagy eset, — fantaziált a derék riporter. Egy törvényszéki ur arra ment s riporterünk izgatottan kérdezte tőle: Miért van kérem a főtárgyalási terem bezárva?

— Azért mert *sem júliusban, sem augusztusban nem lesznek bünügyi főtárgyalások*, — volt a rövid, de lesujtó felelet.

! **Fogak** Kovács Dezső műfogászati termében Székesfehérvár (Rózsa-u. 5 sz. a. I. emelet Zirci templommal szemben.) !

— **Baleset.** Szüts István öreghegyi lakos 16 hónapos Juliska nevü lánya tegnap egy nádszálat vett a szájába és azzal játszadozott. A veszedelmes játék azonban eltörött és felmetszette a leány szájpadlását. A nagy fájdalomtól Szüts Juliska a nádért a szájába kapott, de csak az egyik darabot tudta kivenni, a másikat pedig le nyomta a torkába. A szerencsétlen gyermeket bevitték a Szent György közkórházba, ahol a nádat szerencsésen eltávolitották a torkából.

— **Rendőri hirek.** Grossmann Ferenc bakonysárkányi születésü, móri illetőségü cseléd a rendőrség azért, mert gazdája jogos parancsait nem teljesitette és neki ellenszegült, 4 napi elzárásra itélte s mint a közbiztonságra veszélyes egyént a városból kitoloncolta.

Decsi Julianna helybeli rovottmultu, züllött nőt a rendőrség erkölcstelen üzelmei miatt 16 napi elzárásra itélte.

Akkermann Mária móri illetőségü cseléd gazdája engedélye nélkül éjszakákon át künn tartózkodott és erkölcstelen üzelmet folytatott, ezért a rendőrség 5 napi elzárásra és illetőségi helyére toloncolásra itélte.

— **Veszett tehén.** A ragadós száj és körömfájás még el sem mult teljesen, máris egy ujabb nyavalya fenyegeti marháinkat. Szabadbattyánban egy tehénen a veszettség gyanuja mutatkozott. A hatóság a legmesszebbmenő óvintézkedéseket rendelte el.

Ha irógépet venni, vagy becserélni akar mindenek előtt forduljon Klökner, Péterhez Székesfehérváron, mert sehol jobban és előnyösebben nem vásárol.

— **A papiros alkonya.** Egy tudományos revü, a Documents du Progrés érdekes cikket közöl Edison tollából. A nagy feltaláló a huszadik század még elkövetkezendő technikai eredményeiről értekezik és többek között megjövendöli, hogy a huszadik század vége a papiros alkonyát jelenti. A papir helyébe más matéria kerül: egy nikkel öntvény. Roppant finom nikkellemezekre fogunk irni, melyeknek vastagsága a miliméter ötezredrésze. Ez a nikkel kitünően fogja a téntát és nyomdafestéket, emellett pedig tartósabb, mint a papir és sokkal plasztikusabb. Edison számitása szerint egy ilyen nikkelkönyvnek, ha két és félcentiméter vastag, nem kevesebb mint — ötvenezer oldala lehet. Ez aztán igazán amerikai jövendölés.

— **Eltünt leány.** Tóth Erzsébet dunapentelei 25 éves félkegyelmü libapásztor a mult hó 25-e óta eltünt. Elrendelték a körözését.

Ujonnan épült 5 szobás modern uri lakás, zárt folyosóval, fürdő és cselédszobával, a lakás előtt szép kis kerttel, Várkörut 43 szam alatt (a Petőfi-utcá al szemben) kiadó.

Anyakönyvi statisztika.

1911. junius hó 23-tól 1911. junius hó 30-ig.

Születés. Született: 7 törvényes fiu, 19 leány, törvénytelen fiu 0, leány 0, halvaszületett törvényes fiu 0, leány 0, törvénytelen fiu 0, leány 0. Összesen 17.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 1 törvényes fiu, 1 nő, 7 éven felüli 2 férfi, 5 nő, 0 törvénytelen fiu, 0 leány. Összesen 9.

Eszerint a születés a halálozást 8-al mulja felül.

Meghaltak:

Nagy Mihályné, Petykó Katalin, r. k. 79 éves, Kecskeméti-sor 18., Özv. Deutsch Salamonné, Bruck Eleonóra, izr. 85 éves Széchenyi-u., 81., Nagy József, földmiv. nap számos, r. k., 58 éves. Zámoly-u., 69., Szabó Anna, r. k., 2 hónapos, Homoksor 20., Fröschl Mária, r. kath, aggintézeti gondozott, 58 éves, Seregélyesi-ut 1., Özv. Frank Józsefné. Halász Éva, r. k., 77 éves, Sörpince-u., 22. Tujner Károly, r. k., kőmives-segéd, 28 éves, Tolnai-u. 8., Mágó Katalin, r. k., téglagyári munkásnő, 19 éves, Seregélyesi-u. 1., Diósi Anna, r. k. 1 hónapos, Kertalja-u. 5.

Kihirdetések:

Szentes Ferenc, r. k. kőmives-segéd és Molnár Mária, r. k. vasalónő, Székesfehérvár. Tóth László Kálmán, r. k., községi elemi népiskolai tanitó és Antoni Mária Anna, r. k. községi népiskolai tanitónő, Székesfehérvár.

Értesitjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy a „Székesfehérvári Katholikus Háziasszonyok Egyesülete“ Csonka-utca 1 b. szám alatti helyiségében jun. 6-dikán **mosodát** nyitott, amely jutányos árak mellett minden alsó és felső ruhanemü mosását elvállalja. Házi kezelés. A mélyen tisztelt közönség jóakaratú pártfogását kéri a

Vezetőség.

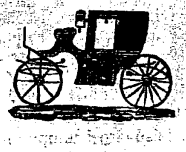

HIRTLING PÁL ÉS FIAI

Motoreröre berendezett kocsigyártó telepe.

Üzlet: Tolnai-utca 16. **Székesfehérvár** Raktár: Simor-utca

Raktáron tartok minden fajtáju kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kerekeket és a hozzá tartozó farészeket.

Javitásokat u. m. kovács, bognár, fényező és nyerges munkákat jutányos áron eszközöljük.

ZILZER MANÓ

férfi-, fiu- és gyermekruha raktára

Székesfehérvár, Szögyény-Marich-utca.

Állandóan nagy raktáron mindenféle

férfi-, fiu- és gyermekruhák

ugyszintén

papi öltönyök, Ferenc József-kabát, köpenyek (havelok) bőrkabátok, utazóbundák, raglan-felöltők, kabátok.

Asztali és csemege borok, hazai és francia pezsgők.

ÜZLET ÁTALAKITÁS.

Tisztelettel értesitjük a mélyen tisztelt közönséget, hogy Nádor-utca 19. szám alatt évtizedek óta fennálló üzletünket a nagybani osztálytól elválasztva-, ujjonnan berendeztük és

füszer és csemege kereskedéssé

alakitottuk át. Raktárunkat minden ezen szakmába vágó legjobb minőségü árukkal szereltük fel és azokat a legjutányosabb árakért bocsájtjuk a fogyasztó közönség rendelkezésére.

Szives pártfogást kérnek

PINKÁS ZSIGMOND és FIAI.

Csemege sajtok, prágai sódar, felvágottak.

Saját pörköldénkben előállitott naPonta frissen pörkölt kávék.

Halak, Conservek, Likőrök.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában Székesfehérvárott.

00000386